

VLOGA IN POLOŽAJ ŠTUDENTOV NA UNIVERZI V MARIBORU

NOMI HRAST, ŽIGA MAJCEN, PINA SLAČEK, LUKA LAH,
MAŠA TEPIČ, EMA HAUC

Univerza v Mariboru, Maribor, Slovenija
nomi.hrast@student.um.si, ziga.majcen@student.um.si, pina.slacek@student.um.si,
luka.lah2@student.um.si, masa.tepic@student.um.si, ema.hauc@student.um.si

Študenti so ključni del Univerze v Mariboru, saj ta brez njih načeloma ne bi obstajala. Skozi desetletja se je število študentov povečevalo in danes jih po podatkih Oddelka za izobraževanje in študij Univerze v Mariboru na Univerzi v Mariboru študira že več kot 15.000. Vseskozi je bilo prisotno njihovo vključevanje v aktivnosti zastopanja študentskih interesov in razvoja občudijskih dejavnosti na lokalni in nacionalni ravni. Slednje ima pomembno vlogo, saj prispeva k razvoju kompetenc, socialne mreže in kakovosti študentskega življenja. Študentsko predstavništvo predvsem preko študentskih svetov zagotavlja zastopanje pravic in interesov študentov ter omogoča njihovo soodločanje. Univerza v Mariboru študentom omogoča soudeležbo v upravljanju, saj so predstavniki prisotni v vseh organih odločanja, vključno s prorektorjem in prodekani za študentska vprašanja. Študenti so aktivno sooblikovali univerzo in prispevali k njenemu trenutnemu položaju v Sloveniji in tujini, njeni internacionalizaciji ter širšemu družbenemu razvoju.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.1.2025.8](https://doi.org/10.18690/um.1.2025.8)

ISBN
978-961-299-000-8

Ključne besede:
študenti,
študentsko predstavništvo,
obštudijske dejavnosti,
soodločanje,
študentski svet

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.1.2025.8](https://doi.org/10.18690/um.1.2025.8)

ISBN
978-961-299-000-8

Keywords:
students,
student representation,
extracurricular activities,
participation,
student council

THE ROLE AND POSITION OF STUDENTS AT THE UNIVERSITY OF MARIBOR

NOMI HRAST, ŽIGA MAJCEN, PINA SLAČEK, LUKA LAH,
MAŠA TEPIĆ, EMA HAUC

University of Maribor, Maribor, Slovenia
nomi.hrast@student.um.si, ziga.majcen@student.um.si, pina.slacek@student.um.si,
luka.lah2@student.um.si, masa.tepic@student.um.si, ema.hauc@student.um.si

Students are a key part of the University of Maribor, which would not exist in principle without them. Over the decades, the number of students has grown and today there are more than 15,000 students studying at the University of Maribor. Their involvement in activities to represent student interests and develop extracurricular activities at the local and national level has been ever-present. The latter plays an important role as it contributes to the development of competences, social networks and the quality of student life. Student representation, particularly through student councils, ensures the representation of students' rights and interests and enables their participation in decision-making. The University of Maribor enables students to participate in governance, as representatives are present in all decision-making bodies, including the Vice-Rector and the Vice-Deans for Student Affairs. Students have thus actively co-shaped the University and contributed to its current position in Slovenia and abroad, to its internationalisation and to its broader social development.

University of Maribor Press

1 Pomen študentskega predstavništva na Univerzi v Mariboru

Študenti so sestavni del univerzitetne skupnosti, saj brez njih univerza načeloma ne more obstajati. Sodelujejo pri aktivnostih, ki pripomorejo k uspehom univerze. Njihova znanja in kasnejši karierni uspehi pa ne bi obstajali, če ne bi univerza omogočala kakovostnega podpornega okolja za razvoj znanj, dodatnih sposobnosti in kariernih priložnosti. Študenti so največja skupina deležnikov v visokem šolstvu in hkrati tisti, ki imajo priložnost soustvarjati okolje, v katerem pridobivajo znanja, spretnosti in kompetence za prihodnost.

Na Univerzi v Mariboru se je število študentov skozi desetletja povečevalo, kar dokazuje, da univerza ostaja privlačna izbira za mlade iz Slovenije in širše regije. Od nastanka in med razvojem univerze je število študentov naraščalo in jih danes po podatkih Oddelka za izobraževanje in študij študira že več kot 15.000. Na fakultetah je študentom na voljo pester nabor študijskih programov in obštudijskih aktivnosti. Univerza v Mariboru je skozi leta postala eden ključnih stebrov slovenskega visokega šolstva in ta položaj ohranja še danes. Sledila je razvojnim trendom v visokem šolstvu ter se prilagajala potrebam gospodarstva in družbe. Pomembno vlogo je imela tudi pri soodločanju o visokem šolstvu v Sloveniji, saj se je aktivno vključevala v razprave o reformah, zakonodajnih spremembah in razvoju akademskega okolja. Poleg tega pa je bila nenehno vpeta v mednarodno akademsko okolje. Internacionalizacija visokega šolstva je postala eden ključnih ciljev sodobnih univerz, pri čemer je Univerza v Mariboru uspešno sledila evropskim in globalnim trendom v visokem šolstvu. Opazno je povečevanje števila mednarodnih študentov, razvijajo se tudi skupni študijski programi z drugimi univerzami, prav tako pa se krepi sodelovanje v raziskovalnih, izobraževalnih in ostalih projektih na nacionalni in mednarodni ravni.

Študenti se na univerzi izobražujejo v okviru študijskih programov, vendar univerzitetno življenje ni omejeno le na pedagoški proces v predavalnicah in opravljanje izpitov. Ključne za študente so tudi obštudijske dejavnosti, ki so pomemben del rasti, razvoja in oblikovanja celostne akademske izkušnje. Študentom omogočajo razvoj t. i. mehkih veščin (komunikacija, timsko delo, organizacija in vodenje), povezovanje s študenti z drugih univerz in držav (to širi obzorja in mrežo poznanstev), pridobivanje praktičnih izkušenj (ki pomagajo pri kariernem razvoju), sodelovanje v športnih, kulturnih in družbenih aktivnostih (kar prispeva k fizičnemu in duševnemu zdravju) ter možnost sodelovanja v študentskem predstavništvu (kjer

lahko aktivno vplivajo na razvoj univerze in položaj študentov znotraj ter izven univerze).

Obštudijske dejavnosti na univerzi trenutno zagotavljajo predvsem študentski sveti članic, ki so pomembni organi zastopanja interesov študentov in skrbijo za razvoj kakovostnega študentskega življenja na univerzi. Prav tako imajo pomembno vlogo pri soodločanju o pomembnih vprašanjih na fakultetah in univerzi, saj sodelujejo pri sprejemanju aktov, študijskih programov in drugih dokumentov.

Na univerzi so imele obštudijske dejavnosti že od samega začetka pomembno vlogo, saj so študenti že pred uradno ustanovitvijo Univerze v Mariboru v lokalnem okolju organizirali kulturne dogodke, imeli študentske medije, organizirali športne aktivnosti in različne iniciative, ki so bogatile študentsko življenje (Bračič, 1984).

Študenti so že pred ustanovitvijo univerze izkazovali trude v prizadevanjih za izboljšanje svojega položaja, saj so aktivno sodelovali v razpravah o razvoju visokega šolstva v Sloveniji v času Socialistične federativne republike Jugoslavije in v razvoju Maribora (Bračič, 1975). Danes se ta tradicija nadaljuje, saj preko študentskih svetov in drugih organizacij aktivno zastopajo svoja mnenja in se zavzemajo za kakovosten študij, izboljšanje študentskega standarda in zagotavljanje pogojev za uspešno akademsko in obštudijsko udejstvovanje.

Študentsko predstavništvo se je v razvoju Univerze v Mariboru izkazalo kot pomembna sila za oblikovanje univerzitetne skupnosti, saj so bili študenti od vsega začetka vključeni v soodločanje. To jim daje pomemben položaj, saj so kot prodekani in prorektor del vodstva univerze in fakultet ter so neposredno vključeni v soodločanje na najvišjih ravneh. Prav tako Statut Univerze v Mariboru (Univerza v Mariboru, 2025) danes določa, da imajo študenti petino predstavnikov v vsakem organu, bodisi na fakultetah bodisi na univerzi. Študenti imajo prorektorja za študentska vprašanja, ki je del vodstva univerze in zastopa pravice ter interese študentov. Po funkciji so prorektor za študentska vprašanja in prodekani za študentska vprašanja tudi predsedniki študentskega sveta univerze oziroma članice. Tudi v Študentskih domovih Univerze v Mariboru imajo študenti svoj predstavniški organ, in sicer Študentski svet stanovalcev Študentskih domov. Tako so na vseh nivojih ustrezno zastopani in se lahko zavzemajo za izboljšanje položaja študentov in za razvoj obštudijskih dejavnosti. Študentski sveti na fakultetah so sestavljeni iz dveh predstavnikov (članov) iz vsakega letnika, ki so izvoljeni za dobo enega leta na

transparentnih volitvah v študentske svete članic, ki potekajo do 14. novembra za tekoče študijsko leto. Vsak letnik lahko ima izvoljenih pet predstavnikov študentov, pri čemer dva z najvišjim številom glasov prejmeta glasovalno pravico v študentskem svetu članice, drugi pa sestavljajo sosvet študentskega sveta članice. Vseh pet predstavnikov za posamezni letnik tvori študentski svet posameznega letnika. V Študentskih domovih je študentski svet sestavljen iz enega predstavnika vsakega doma, ki se prav tako volijo na volitvah v študentske svete članic. Študentski svet Univerze v Mariboru je sestavljen iz članov in namestnikov članov, pri čemer ima vsaka fakulteta svojega člana in namestnika, izvoljeni pa so za dobo dveh let. Kandidati se volijo na sejah študentskih svetov članic posamezne članice. Prav tako imajo študenti poleg članov v vseh komisijah in organih univerze ter fakultet tudi svoje predstavnike v poslovodnih organih in organih upravljanja. Na fakultetah je po funkciji prodekan za študentska vprašanja del poslovodnega odbora fakultete, na univerzi pa imamo študenti svojega predstavnika v Upravnem odboru Univerze v Mariboru.

Obštudijske dejavnosti se financirajo iz različnih sredstev, večina sredstev, ki jih prejmejo študentski sveti fakultet, pa je koordiniranih s strani Študentskega sveta Univerze v Mariboru. Ta vsako leto prejme sredstva za sofinanciranje interesne dejavnosti študentov, prav tako prejme prispevek, ki ga študenti plačajo ob vpisu (prispevek za interesno dejavnost študentov), in sredstva s strani Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije, ki so namenjena razvoju obštudijskih dejavnosti. Iz vseh teh sredstev se financira delovanje študentskih svetov članic univerze, ki vsako koledarsko leto prijavijo svoj program dela projektov (vsebinsko in finančno ovrednoteni projekti) na Poziv za sofinanciranje delovanja študentskih svetov članic in prejmejo sredstva za delovanje, o katerem nato tudi poročajo. Preostala sredstva Študentskega sveta Univerze v Mariboru so porabljena za izvajanje projektov študentskega sveta univerze, ki so organizirani za vse študente in nekatere študentske predstavnike univerze (na primer za izobraževanja in povezovalne aktivnosti). Prav tako pa je del sredstev namenjen za plačilo nadomestila za opravljeno delo študentskim predstavnikom (predsednikom študentskih svetov članic in univerze ter študentom, ki aktivno pomagajo pri večjih projektih) ter kritje strokovne podpore delovanju študentskega predstavništva v Službi za študentske zadeve na univerzi. Brez ustreznega financiranja delovanje študentskega predstavništva ne bi bilo možno, saj so stroški izvajanja projektov vedno višji, prav tako pa se obseg dela študentskih predstavnikov na najvišjih funkcijah iz leta v leto večja, saj se tudi univerza širi, raste in razvija.

V nadaljevanju podajamo informacije o razvoju študentskega predstavništva in obštudijskih dejavnosti, ki jih izvajajo študentski sveti, saj so navedene vsebine pomembno vplivale na razvoj Univerze v Mariboru in vključevanje študentov v procese soodločanja.¹

2 Razvoj študentskega predstavništva na Univerzi v Mariboru

2.1 Obdobje do leta 1993

Študentsko predstavništvo na Univerzi v Mariboru je v prvih desetletjih delovanja univerze postopoma razvijalo iz neformalnih pobud v strukturirane organizacije, ki so imele vse pomembnejšo vlogo v akademskem in širšem družbenem okolju.

Že v šestdesetih letih se je študentsko predstavništvo razvijalo in leta 1959 je bila ustanovljena študentska organizacija Zveza študentov mariborskih višjih šol (kasneje se je preoblikovala v ŠOUM), ki je v okviru svojih komisij obravnavala problematiko študentov (Kšela idr., 2024). Že takrat so organizirali brucovanja, izhajal je študentski časopis Katedra, z delovanjem pa je začelo tudi Kulturno umetniško društvo Študent. V tistem času se je odprla tudi Zadruga študentov in dijakov, prav tako je začela delovati prva samopostrežna restavracija Center, otvorila sta se študentski dom I. in II., oba v naselju Tyrševa. Prvo brucovanje, ki so ga pripravili študenti Višje tehniške šole, je potekalo 30. oktobra 1960. Leta 1964 je trajanje študija na mariborskih višjih šolah bilo približno tri leta in en mesec, leta 1969 pa je naraslo na tri leta in sedem mesecev. V tistem obdobju so se soočali z nizko stopnjo napredovanja med letniki, prav tako pa so bili priča nezadovoljivim študijskim uspehom, študenti so se pogosto odjavljali od izpitov ali pa so jih opravljali z najnižjimi pozitivnimi ocenami (Darin, 1979).

Od ustanovitve Univerze v Mariboru leta 1975 so se študenti aktivno vključevali v soodločanje o študijskem procesu, kakovosti poučevanja, študentskem standardu ter ostalih pomembnih vprašanjih, ki so vplivala na njihovo življenje in delo.

¹ Pri zbiranju podatkov za pripravo vsebine v poglavju smo se opirali na vire, ki so dostopni v digitalnih in fizičnih arhivih Univerze v Mariboru, Univerzitetni knjižnici Maribor in Pokrajinskem arhivu Maribor. Kljub temeljitemu pregledu virov dopuščamo možnost, da posamezni projekti, dogodki ali pomembne informacije niso bili zajeti, saj niso bili hranjeni v arhivih in zato do njih nismo mogli dostopati. Poskušali smo čim bolj celovito predstaviti razvoj študentskega predstavništva na Univerzi v Mariboru in ključne mejnike, ki so oblikovali njegovo vlogo v akademskem prostoru.

V tem obdobju je študentsko predstavništvo delovalo znotraj širšega konteksta visokošolskih reform in družbenih sprememb, ki so zaznamovale prehod iz socialističnega sistema v samostojno Slovenijo. Posebno pomembni so bili formalizacija delovanja študentskih svetov, ustanovitev Študentske organizacije Univerze v Mariboru (ŠOUM) (Kšela idr., 2024) in izboljšave na področju študentskega standarda, ki so v veliki meri posledica prizadevanj študentskih predstavnikov.

Univerza v Mariboru je bila slovesno razglašena 19. septembra 1975, ko je združilo več visokošolskih zavodov, ki so že pred tem delovali v mestu. Med ključnimi cilji univerze je bil razvoj visokošolskega izobraževanja, prilagojenega potrebam gospodarstva, hkrati pa je bil velik poudarek na sodelovanju učiteljev in študentov kot enakovrednih subjektov v pedagoško-raziskovalnem procesu (Bračič, 1984).

Ko je bil podpisan sporazum o združitvi v univerzo, je bil z vsake fakultete sopodpisnik tudi študent, kar je simbolično poudarilo večjo vlogo študentov v novi univerzi. Sklep o ustanovitvi je bil potrjen na seji Sveta univerze 27. februarja 1976, ko so odločili, da bo rektor Univerze v Mariboru postal Vladimir Bračič (Bračič, 1984). Prav tako so določili dva prorektorja: Rudija Crnkoviča iz vrst učiteljev in Miroslava Rebernika kot predstavnika študentov (prorektor študent). S tem je Univerza v Mariboru postala prva univerza v Jugoslaviji, ki je na položaj prorektorja imenovala študenta (Rebernik, n. d.).

V prvem desetletju obstoja univerze je prišlo do pomembnih sprememb, ki so vplivale tudi na študente in njihovo organiziranost. Cilji so bili predvsem (Toplak, 2000):

- preoblikovanje višjih šol v visoke šole oz. fakultete,
- razvoj podiplomskega študija,
- vzpostavitev mednarodnih povezav,
- izboljšanje študentskega standarda in
- gradnja študentskih domov.

Eden od pomembnih uspehov študentskega organiziranja je bila izgradnja novih študentskih domov in skupnega objekta na Gosposvetski cesti (danes ŠTUK). Načrtovana je bila tudi izgradnja študentskih ambulant in prostorov za dodatne aktivnosti, vendar ti načrti niso bili v celoti uresničeni.

V osemdesetih letih je bilo študentsko predstavništvo znotraj in zunaj univerze v lokalnem okolju tesno povezano. Tako so se študentski predstavniki na Univerzi v Mariboru povezovali v lokalnem okolju predvsem znotraj Univerzitetne konference Zveze socialistične mladine Slovenije (UK ZSMS), ki jo lahko razumemo kot predhodnico današnje Študentske organizacije Slovenije. V tem obdobju so nastajale tudi druge študentske pobude, ki so kritično obravnavale obstoječe organizacije in se borile za večjo pravičnost v visokem šolstvu. Med pomembnimi glasniki študentskega gibanja so bili Radio Študent, Tribuna (v Ljubljani) in Katedra (v Mariboru) (Toplak, 2000).

Po razpadu UK ZSMS je v Mariboru leta 1992 uradno nastala Študentska organizacija Univerze v Mariboru (ŠOUM), ki je uvedla lasten predstavniški organ – Študentski parlament. Hkrati so bili oblikovani mehanizmi za financiranje obštudijskih dejavnosti, ki so se izvajale prek študentske komisije (predhodnice današnje Komisije za interesne dejavnosti študentov – KIDS) (Toplak, 2000).

Poleg formalizacije študentskih organizacij so bili v tem obdobju uvedeni tudi nekateri ključni mehanizmi socialne podpore študentom (Toplak, 2000):

- štipendije iz združenih sredstev so nadomestile državne štipendije in štipendije skladov (npr. štipendije Franceta Munde in Žige Zoisa); leta 1993 je kar 55 odstotkov študentov prejemalo štipendije;
- po predlogu študentov je bil v državni proračun vključen regres za prehrano študentov v obliki bonov – začetek današnjega sistema subvencionirane študentske prehrane.

Leta 1993 je začel veljati Zakon o visokem šolstvu, ki je prinesel pomembne spremembe v organizaciji univerze in študentskega predstavništva:

- UM je prejela status pravne osebe, fakultete pa so imele na novo urejeno področje izvajanja študijskih programov;
- na nacionalni ravni so bili prvič pravno priznani študentski sveti fakultet in univerze, ki so postali najvišji predstavniški organi študentov na posameznih fakultetah in univerzi (»Zakon o visokem šolstvu (ZViS)«, 1993).

Študentski svet Univerze v Mariboru je dobil naslednje pristojnosti (Toplak, 2000):

- dajanje mnenja k statutu univerze in njegovim spremembam;
- odločanje o splošnih aktih, študijskih programih in predlogih, ki zadevajo pravice in dolžnosti študentov;
- imenovanje predstavnikov študentov v delovna telesa organov univerze;
- sodelovanje v procesu samoevalvacije univerze;
- razporejanje sredstev za interesne dejavnosti študentov.

Poleg uradnega predstavnštva so študenti že v zgodnjih letih univerze organizirali številne obštudijske dejavnosti (Toplak, 2000):

- leta 1964 je bilo ustanovljeno Kulturno-umetniško društvo Študent (KUD Študent), ki je skrbelo za razvoj kulturnih aktivnosti;
- v sedemdesetih in osemdesetih letih so študenti redno organizirali univerzitetne študentske športne lige in obudili veslaško regato na Dravi;
- leta 1990 sta bila ustanovljena Mariborski radio študent (MARŠ) in Akademsko založba Katedra;
- akademski pevski zbor je dobil svoj prostor APEZEUM, kulturna dejavnost pa se je razvijala v okviru različnih študentskih iniciativ.

Na področju informiranja so izhajali študentski časopisi, kot so *Spekter*, *Organon*, *Agronom*, *Varia*, in informativni listi, kot sta bila *ŠOK* in *Štil*. Študenti so sodelovali tudi pri oddajah na Radiu Maribor, kar je bila osnova za kasnejšo ustanovitev samostojnega študentskega radia MARŠ (Darin, 1979).

Razvoj študentskega predstavnštva na Univerzi v Mariboru je do leta 1993 potekal izjemno dinamično in odražal širše družbene spremembe v Sloveniji ter na področju visokega šolstva. V tem času so bili postavljeni temelji sodobne študentske organiziranosti, pri čemer je bil velik poudarek na pravicah študentov, njihovi vključenosti v procese odločanja ter izboljšanju študentskega standarda.

Leta 1993 so študentski sveti in ŠOUM dokončno prevzeli vlogo ključnih predstavnških organov študentov na Univerzi v Mariboru, s čimer se je zaključilo prvo obdobje organiziranega študentskega delovanja in začela se je nova doba študentskega predstavnštva v samostojni Sloveniji.

2.2 Obdobje med letoma 1993 in 2004

V tem obdobju je bilo na področju študentskega predstavnštva sprejetih nekaj novosti, npr. Pravilnik o zagotavljanju sredstev in izvajanju programa študentskih interesnih dejavnosti (sprejet 24. 2. 2000), ki je določal sistem financiranja in organizacije teh dejavnosti. Sredstva so se zagotavljala iz različnih virov in so bila namenjena podpori projektov na področju kulture, športa, znanosti ter prostovoljnih dejavnosti. Posebej se je spodbujalo vključevanje študentov v raziskovalne in razvojne pobude, ki so krepile njihov inovativni potencial ter prispevale k napredku univerze (Univerza v Mariboru, Študentski svet, 2000a, 2000b).

V letu 2000 so bile študentske interesne dejavnosti usmerjene v izboljšanje pogojev za študentsko organiziranje, krepitev sodelovanja med študenti in fakultetami ter povezovanje z lokalnim okoljem (Čuš, 2006). Velik pomen se je pripisoval tudi razvoju športnih aktivnosti in umetniških pobud, ki so prispevale k večji prepoznavnosti Univerze v Mariboru tako v slovenskem kot v mednarodnem prostoru.

Z vključevanjem v študentske dejavnosti so študenti pridobivali dragocene izkušnje, ki so presegale zgolj formalno izobraževanje. Aktivno sodelovanje v projektih in organizacijah jim je omogočilo razvoj organizacijskih in vodstvenih sposobnosti ter krepitev socialnih mrež, kar je pripomoglo k boljši zaposljivosti po zaključku študija. Univerza v Mariboru se je že takrat uveljavljala kot dinamično akademsko središče, ki poleg kakovostnega izobraževanja ponuja tudi široke možnosti za osebni in strokovni razvoj svojih študentov.

Univerza v Mariboru se že desetletja zavzema za aktivno vključevanje študentov v procese odločanja, pri čemer igrajo osrednjo vlogo študentski sveti. Njihova organizacija in delovanje sta podrobno urejena s pravilnikom, ki zagotavlja formalni okvir za sodelovanje in oblikovanje študentske skupnosti. Takšnega so tudi zapisali in sprejeli 18. 1. 2000.

Pravilnik o sestavi in delovanju študentskih svetov (Univerza v Mariboru, 2000) določa hierarhično strukturo študentskega zastopanja. Na najnižji ravni se nahajajo študentski sveti letnikov, ki obravnavajo specifične potrebe posameznih letnikov in smeri. Sledi študentski svet članic, ki združuje predstavnike različnih letnikov in programov znotraj posamezne fakultete ali visoke šole. Na vrhu piramide je

študentski svet univerze, ki deluje kot osrednje telo za zastopanje interesov študentov celotne univerze in sodeluje pri oblikovanju univerzitetne politike.

Pravilnik podrobno ureja volitve v študentske svete, ki predstavljajo temelj legitimnosti delovanja teh organov. Takrat so zapisali, da:

- volitve potekajo neposredno, tajno in na podlagi enake volilne pravice za vse študente; kandidira in glasuje lahko vsak študent z aktivnim študentskim statusom;
- proces volitev je razdeljen v več stopenj, ki jih nadzorujejo volilne komisije; na vsaki članici univerze deluje lokalna volilna komisija, medtem ko je za celotno univerzo odgovorna univerzitetna volilna komisija; te komisije skrbijo za zakonitost volitev, preverjanje kandidatov in objavo rezultatov; v primeru nejasnosti ali pritožb so volilne komisije tudi pritožbeni organ, kar zagotavlja transparentnost postopkov;
- pomembna naloga študentskih svetov je tudi vključevanje v procese samoevalvacije univerze; s tem študenti aktivno sodelujejo pri izboljševanju kakovosti študijskih programov in učnega okolja; njihova mnenja in predlogi služijo kot pomembna povratna informacija univerzitetnim organom, kar prispeva k dinamičnemu razvoju univerzitetne skupnosti (Univerza v Mariboru, 2000).

Študentski sveti članic Univerze v Mariboru in Študentski svet Univerze v Mariboru predstavljajo hrbtenico študentskega sodelovanja in demokratičnega odločanja znotraj univerzitetnega prostora. Že takratni pravilnik je postavljaj dobre temelje za delovanje študentskih svetov, ki jih poznamo zdaj.

Hkrati pa so študenti s spremembo Statuta Univerze v Mariboru in Zakona o visokem šolstvu (sprejetega leta 1993) pridobili predstavnike v akademskih organih (Univerza v Mariboru, 1995; »ZViS«, 1993). Študentski svet Univerze v Mariboru je pozitivno ocenil delo prorektorja in prodekanov, vendar je opozoril na zakonske omejitve, ki vplivajo na njihovo delovanje. Med ovirami so bili predvsem izpostavljeni interesi po zaviranju sprememb Statuta Univerze v Mariboru, blokiranje ustanovitve novih fakultet, zavračevanje procesov mednarodnega sodelovanja ter podpiranje dolgotrajnih študentov in diskreditiranje predstavnikov študentov. Študentski svet Univerze v Mariboru je zato zahteval, da se v Svet Vlade RS za študentska vprašanja imenuje tudi predstavnike študentskih svetov univerz,

ne le Študentske organizacije Slovenije (Emeršič, 2001). Posledično je to pomenilo tudi prvo formalno vključevanje najvišjih predstavnikov študentov Univerze v Mariboru v nacionalnih organih s področja študentov in visokega šolstva.

V tem obdobju je tudi bila v nastajanju Deklaracija za pravice in dostop do izobraževanja v Republiki Sloveniji (Univerza v Mariboru, Študentski svet, 2001). Na podlagi 57. člena »Ustave Republike Slovenije« (1991), ki zagotavlja pravico do izobraževanja, načela socialne države, politične mladinske organizacije, so študentske in dijaške organizacije ter študentski sveti zahtevali:

- umik šolnin in drugih finančnih prispevkov študentov,
- pospešitev gradnje študentskih domov,
- višjo socialno podporo študentom in dijakom,
- ohranitev sistema študentskega dela,
- davčne olajšave za prihodke študentov in dijakov,
- decentralizacijo visokega šolstva,
- izboljšanje kakovosti visokega šolstva,
- preprečitev reševanja proračunskega primanjkljaja na račun študentov.

V študijskem letu 2000/2001 je Univerza v Mariboru sprejela dopolnitve Pravilnika o zagotavljanju in izvajanju programa študentskih interesnih dejavnosti (Univerza v Mariboru, Študentski svet, 2000a). Te spremembe so predstavljale pomemben korak k večji transparentnosti, učinkovitosti in organiziranosti pri financiranju in izvajanju obštudijskih dejavnosti, ki so ključne za študentsko življenje.

Dopolnitve pravilnika so natančneje opredelile pristojnosti študentskega sveta univerze in študentskih svetov članic pri organizaciji in upravljanju interesnih dejavnosti. Študentski svet univerze je dobil jasno določeno pravico do izvajanja interesnih dejavnosti v okviru pravilnika, univerzitetnih aktov in zakonodaje, pri čemer so bila sredstva, pridobljena iz teh dejavnosti, namenjena izključno financiranju novih projektov. S tem je bila okrepljena avtonomija študentov pri oblikovanju in izvajanju dejavnosti, ki bogatijo njihovo študijsko izkušnjo.

Pomemben element sprememb je bila pravičnejša razdelitev sredstev med študentskimi sveti. Odpravljena je bila prejšnja določba, ki je sredstva delila v točno določenih odstotkih, kar je omogočilo večjo fleksibilnost pri dodeljevanju finančnih virov glede na potrebe posameznih projektov. Hkrati je bil uveljavljen mehanizem

za prerazporeditev neporabljenih sredstev, kar je zagotavljalo boljšo izrabo finančnih virov.

Sistemu financiranja je bil dodan strožji nadzor, saj so bile uvedene spremembe v postopku poročanja o porabi sredstev. Dopolnitve so zahtevale, da izvajalci projektov predložijo podrobna vsebinska in finančna poročila, s čimer so zagotovili večjo preglednost pri upravljanju sredstev.

Dopolnitve so razširile nabor dejavnosti, ki jih lahko organizirajo študentski sveti in študentske organizacije. Med te dejavnosti so sodile:

- založniško-izdajateljska dejavnost, vključno z izdajanjem publikacij in oglaševanjem,
- organizacija izobraževalnih seminarjev in strokovnih ekskurzij,
- izvajanje kulturnih in zabavnih prireditev,
- športne in rekreativne dejavnosti.

Določeni so bili tudi natančnejši pogoji za razpise in izbiro projektov, pri čemer so imeli prednost tisti projekti, ki so bili izvedeni na več članicah univerze (medfakultetno povezovanje). S tem se je okrepilo sodelovanje med fakultetami ter omogočilo izvajanje večjih, univerzitetno usmerjenih projektov.

Uvedene so bile spremembe v delovanju Komisije za študentske interesne dejavnosti, ki je dobila razširjene pristojnosti pri nadzoru nad projektno dejavnostjo. Komisija je skrbela za:

- pregled in izbor projektov na javnih razpisih,
- pripravo razvojnega programa študentskih interesnih dejavnosti,
- nadzor nad rabo sredstev in opreme, namenjene projektom,
- komuniciranje z javnostjo o izvajanju dejavnosti.

Oblikovana je bila tudi nadzorna komisija, ki je imela vpliv nad izvajanjem projektov in finančnimi tokovi, pri čemer so bili njeni člani iz študentskega sveta, upravnega odbora univerze in strokovnih služb rektorata.

S tem dokumentom so bile vzpostavljene bolj transparentne finančne prakse, okrepljena je bila avtonomija študentskih svetov, hkrati pa so se povečale možnosti za razvoj raznovrstnih obštudijskih dejavnosti.

Podan je bil tudi predlog organizacije športa na Univerzi v Mariboru. Športne aktivnosti so bile dostopne vsem študentom in zaposlenim ter so bile obvezne za prve letnike. Programi so bili osnovni in nadaljevalni, izvajala jih je Katedra za univerzitetni šport Univerze v Mariboru. Študenti prvega letnika so imeli brezplačno udeležbo, financirano iz proračuna MŠŠ (Univerza v Mariboru, Študentski svet, 2000b).

Komisijo za šport na Univerzi v Mariboru so sestavljali prorektor za izobraževanje, vodja službe za šport, predstavniki študentskega sveta univerze, Katedre za šport, ŠOUM ter športna društva. Njihovi nalogi sta bili nadzor in organizacija športnih dejavnosti.

S predlaganimi rešitvami se je zagotovila sistemska ureditev športne vzgoje in vključenost vseh študentov ter zaposlenih v športne aktivnosti.

V tem obdobju so bile možne različne priložnosti za študentske projekte na Univerzi v Mariboru. Ti projekti so vključevali razvoj študijske baze podatkov, študentskega časopisa in ustvarjanje spletnih strani za študentske svete univerze (Razpis študentskih projektov, 2000).

Študijska baza podatkov si je prizadevala študentom zagotoviti stalen dostop do akademskih virov iz vseh fakultet pod okriljem univerze, kar jim je omogočalo prenos študijskega gradiva. V projektu so si prizadevali, da bi do konca leta 2001 imeli na voljo vsaj 700 virov in da bi študentom ponujali platformo za prispevanje gradiva. Predvidevali so, da bo baza podatkov dostopna preko spleta in bo promovirala akademske dosežke univerze ter omogočila oglaševanje.²

Projekt študentskega časopisa je imel namen spodbujati ustvarjanje časopisov, specifičnih za posamezne fakultete, ki bi študentom omogočili poročanje o dejavnostih univerze in pomembnih dogodkih. Cilj je bil povečati sodelovanje študentov in promovirati univerzitetno življenje, obenem pa študentom ponuditi priložnost za razvoj kritičnega razmišljanja in novinarskih veščin.

² Natančnejših podatkov o uspehu takšne baze nismo našli.

Projekt spletnih strani študentskih svetov je vključeval ustvarjanje spletnih platform, ki bi zagotavljale podrobne informacije o delovanju in financiranju svetov. Spletne strani bi študentom omogočile, da podajo mnenja in predloge, s čimer bi prispevali k večji preglednosti in komunikaciji znotraj univerze.

V obdobju od 1995 do 2004 so se soočali s problematiko subvencionirane študentske prehrane v Sloveniji. Študentski boni, kot sistem finančne podpore pri prehrani študentov, so bili uvedeni z namenom zagotoviti dostopnost toplega obroka po subvencionirani ceni. Kljub dobrim namenom pa je sistem skozi leta doživljal številne izzive in spremembe, ki so večkrat sprožile nezadovoljstvo med študenti. Eden glavnih problemov je bila višina subvencije, ki ni vedno sledila realnim podražitvam hrane. To je pomenilo, da so morali študenti kljub sistemu še vedno kriti znaten del stroškov obrokov, kar je za mnoge predstavljalo finančno breme. Prav tako so bile težave pri dostopnosti – nekateri ponudniki hrane so omejevali uporabo bonov ali pa je bila izbira subvencioniranih obrokov skromna in nekakovostna.

V Mariboru so se študenti večkrat zavzemali za izboljšave sistema. Kljub temu da v obdobju med 1995 in 2004 ni bilo večjih protestov, so študentske organizacije aktivno lobirale za boljše pogoje. ŠOUM je skozi različne pobude poskušala doseči višje subvencije, boljšo ponudbo obrokov in širšo dostopnost do bonov. Mnogo aktivnosti je bilo med ŠOUM in Študentskim svetom Univerze v Mariboru že od začetka povezanih, saj je bila študentska problematika, ki so jo obravnavali, enaka.

Dne 19. junija 2001 je Senat Univerze v Mariboru na svoji 9. seji obravnaval problematiko subvencioniranja študentske prehrane. Prorektor za študentske zadeve je predstavil veljavno uredbo, ki določa, da je subvencija dostopna zgolj v obdobju od septembra do junija. Študentski svet Univerze v Mariboru je izrazil stališče, da študentske aktivnosti potekajo skozi vse leto, zato bi morala biti subvencionirana prehrana dostopna tudi v poletnih mesecih. Senat Univerze v Mariboru je potem soglasno sprejel Sklep 50, s katerim je izrazil podporo študentskim zahtevam in pozval k zagotovitvi subvencioniranja študentske prehrane skozi vse leto. Sklep je odražal prizadevanja mariborske akademske skupnosti za izboljšanje socialnih pogojev študentov.

Prizadevanja za boljši sistem subvencionirane prehrane pa ostajajo stalna naloga študentskih predstavnikov. Njihov cilj je zagotoviti, da bo vsak študent imel dostop do kakovostne in cenovno dostopne prehrane, ne glede na socialno-ekonomsko ozadje.

2.3 Obdobje med letoma 2005 in 2014

V letu 2005 se je na Študentskem svetu Univerze v Mariboru pričel eden najdlje trajajočih projektov, ki v letu 2025 praznuje 20. obletnico. Obeležujemo namreč dvajset let obstoja ene najpomembnejših humanitarnih pobud – terenskih krvodajalskih akcij Študentskega sveta Univerze v Mariboru. Te so se na pobudo Študentskega sveta Univerze v Mariboru in ob podpori vodstva Univerze v Mariboru prvič izvedle leta 2005 in postale nepogrešljiv del študentskega življenja. Od takrat dvakrat letno, spomladi in jeseni, organizirane akcije omogočajo študentom in zaposlenim na univerzi, da darujejo kri in s tem prispevajo k reševanju življenj. Skupno se je v dveh desetletjih akcij udeležilo skoraj 5.000 študentov, kar priča o tem, da so solidarnost, pomoč sočloveku in odgovornost do družbe postale osrednje vrednote študentskega sveta Univerze v Mariboru. Krvodajalske akcije Študentskega sveta Univerze v Mariboru niso zgolj medicinski dogodek, temveč tudi prostor za ozaveščanje o pomenu darovanja krvi. Spremljajo jih številne informativne kampanje in motivacijski nagovori, ki študente spodbujajo k aktivni družbeni vlogi. Prav zaradi te dolgoletne tradicije so akcije pridobile izjemno podporo med študenti, univerzitetnim osebjem ter širšo javnostjo.

Poleg humanitarnega delovanja je Študentski svet Univerze v Mariboru v obdobju 2005–2014 predstavljal močan glas študentov v akademskem okolju. Leta 2005 je bila formalizirana vloga študentskih svetov na fakultetah in univerzah, kar je študentom omogočilo večje sodelovanje pri soodločanju o akademskih vprašanjih. Študentskega sveta Univerze v Mariboru je v tem obdobju postal ključni sogovornik pri izboljšanju študijskih programov, prenovi predmetnikov in povečanju kakovosti izobraževalnega procesa (Bertoncelj idr., 2015). Tudi Študentski svet Univerze v Mariboru je podprl sistem tutorstva, ki je postal eden pomembnih podpornih mehanizmov za nove študente. Prav tako je bila leta 2010 na pobudo študentov sprožena iniciativa za spremembe pri organizaciji izpitnih rokov, ki je vodila v bolj fleksibilen sistem opravljanja obveznosti. Obravnavale in sprejele so se dopolnitve pravilnika o izpitnem redu, kar je pomenilo veliko izboljšavo študijskega procesa. V letu 2009 je Študentski svet Univerze v Mariboru dobil prvega predstavnika za stike

z javnostjo, kot je razvidno iz zapisnika 9. redne seje Študentskega sveta Univerze v Mariboru, z dne 10. februarja 2009.

Poleg akademskih pobud je Študentski svet Univerze v Mariboru organiziral tudi številne družabne dogodke, ki so popestrili študentsko življenje v Mariboru. Med najbolj prepoznavnimi je bil dogodek Gremo na prvi rok, ki je ob začetku študijskega leta prispeval k povezovanju med študenti ter seznanjanju z obštudijskimi dejavnostmi in priložnostmi na univerzi. Pomembno vlogo pri tem so imeli in jo še danes imajo tudi študentski sveti, ki poleg zastopanja pravic študentov aktivno soustvarjajo in pripravljajo številne obštudijske dejavnosti. Organizirane so bile tudi različne kulturne prireditve in športni dogodki, ki so dodatno obogatili študentsko izkušnjo v Mariboru (Bertoncelj idr., 2015).

Obdobje 2005–2014 je bilo pomembno tudi zaradi širjenja Univerze v Mariboru, posledično se je razširila sestava Študentskega sveta Univerze v Mariboru zaradi pridružitve novih članic univerzi. V tem času so se Študentskemu svetu Univerze v Mariboru pridružili predstavniki Fakultete za naravoslovje in matematiko, Filozofske fakultete, Fakultete za energetiko in Fakultete za turizem (Bertoncelj idr., 2015).

Poleg organizacije dogodkov in dobrodelnih akcij je Študentski svet Univerze v Mariboru skrbel tudi za študentsko zastopništvo na nacionalni ravni. Sodeloval je z drugimi univerzitetnimi študentskimi sveti, nacionalnimi študentskimi organizacijami in različnimi vladnimi institucijami, kjer je zagovarjal interese študentov na področjih financiranja visokega šolstva, izboljšanja pogojev študija in urejanja študentskih domov. Prav tako je Študentski svet Univerze v Mariboru vodil pobude za večjo vključitev študentov v procese odločanja o univerzitetnih reformah in izboljšavah kakovosti izobraževanja.

Obdobje 2005–2014 je bilo za Študentski svet Univerze v Mariboru čas intenzivnega razvoja in utrjevanja njegove vloge v akademski skupnosti. Študenti so skozi svojo organiziranost uspeli doseči pomembne spremembe, izboljšati študijske pogoje in okrepiti povezavo z vodstvom univerze. Njihovo aktivno sodelovanje je dokazalo, da lahko študenti z angažiranostjo in predanostjo vplivajo na kakovost svojega izobraževanja in prispevajo k oblikovanju boljše univerzitetne skupnosti (Bertoncelj idr., 2015).

V desetletju delovanja je Študentski svet Univerze v Mariboru pokazal, da so lahko študenti pomemben dejavnik sprememb in da lahko s skupnimi močmi oblikujejo boljše pogoje za prihodnje generacije. Skozi številne pobude, od akademskih izboljšav do družbeno odgovornih projektov, se je Študentski svet Univerze v Mariboru uveljavil kot nepogrešljiv del univerzitetnega življenja, ki še danes nosi pomembno vlogo pri zastopanju študentskih interesov.

2.4 Obdobje med letoma 2015 in 2025

Študentsko predstavništvo na Univerzi v Mariboru je v obdobje med letoma 2015 in 2025 vstopilo dobro pripravljeno. Prizadevanja za pravice študentov predhodnih generacij študentskih predstavnikov so omogočila, da so študenti lahko več svojega časa in truda namenili širitvi obštudijskih dejavnosti in boljšemu lastnemu delovanju.

Študentski predstavniki so na podlagi 195. člena Statuta Univerze v Mariboru (Univerza v Mariboru, 2023) aktivno vključeni v habilitacijske postopke skozi podajanje mnenja o pedagoški usposobljenosti. Študentski svet članice je k podaji mnenja pozvan s strani Službe za habilitacije Univerze v Mariboru. Ker je za dobro podano mnenje ključna razprava med študenti, ki lahko edini iz prve roke ocenijo pedagoško usposobljenost kandidata za habilitacijo, so si prizadevali take pogovore opravljati celovito. Tako so se leta 2016 na julijski seji kolegija prodekanov dogovorili, da se lahko mnenja o pedagoški usposobljenosti podajo samo na izredni ali redni seji. Študenti so se dobro zavedali pomena študentske ankete, ki je osnova za podajanje mnenja o pedagoški usposobljenosti. O pomembnosti ankete so redno ozaveščali študente skozi razne promocijske dejavnosti in s promocijskimi materiali, ki so se delili med njimi. Študentski svet Univerze v Mariboru in kolegij prodekanov za študentska vprašanja sodelujeta z Delovno skupino za pripravo in spremljanje študentske ankete, kjer imajo študentski predstavniki možnost izraziti svoje skrbi ali predloge, vezane na študentsko anketo. Digitalizacija sveta je prinesla spremembe tudi na področju možnosti in storitev, ki so na voljo študentom. Vsak študent prejme digitalno identiteto (DI), s katero si lahko pridobi dostop do storitev, kot so e-pošta, brezžično omrežje Eduroam, Akademski informacijski podsistem (AIPS), učno okolje Moodle UM, Microsoft Office 365, Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru (DKUM), portala Gartner in Statista itd. Dodatno pa imajo študenti možnost brezplačno uporabljati licenčno programsko opremo, kot so program za statistično obdelavo podatkov SPSS, pregledovalnik dokumentov Foxit PDF Editor Pro, pripomoček za avtomatsko lektoriranje Amebis Besana in drugi. Digitalne storitve

študentom omogočajo boljše pogoje za študij. »Spremembe in dopolnitve Pravilnika o delovanju in sestavi študentskih svetov« (2022) narekujejo, da se morajo vabila in zapisniki sej študentskih svetov članic in tudi Študentskega sveta Univerze v Mariboru javno objaviti na spletnih straneh. Slednje je bilo v tem obdobju večkrat preverjeno. S tem se je zagotavljalo spoštovanje pravil in transparentnost delovanja študentskih svetov.

Študenti so svojo angažiranost kazali tudi s sodelovanji v organih odločanja na državnem nivoju v Svetu Vlade Republike Slovenije za študentska vprašanja, kjer ima Univerza v Mariboru tudi svojega študentskega predstavnika. Predsedniki študentskih svetov univerz so sodelovali tudi na sejah Rektorske konference Republike Slovenije, kjer so imeli možnost podaje mnenja na pereče študentske tematike in tudi sodelovati pri tvorjenju zakonodaje.

Študenti Univerze v Mariboru so močno vpeti v univerzitetno obštudijsko delovanje. Med največje in najbolj odmevne projekte sodi Univerzitetna športna liga za prvaka Univerze v Mariboru, ki se izvaja vsako študijsko leto in vrhunec doživi aprila s finalnim turnirjem. Liga je način, kako študenti svoj prosti čas preživijo na zdrav način, hkrati pa v dobrem športnem duhu tekmujejo s svojimi sovrstniki. V sklopu lige potekajo štiri tekmovanja, to so moška nogometna liga, moška košarkarska liga, moška odbojcarska liga in ženska odbojcarska liga. Študenti imajo možnost navijati na tekmah za ekipe svojih fakultet. Za to so zaslužni študentski predstavniki, ki aktivno promovirajo tekme lige. Da bi bila liga čim bolj zanimiva, se vsako leto nadgrajuje po najboljših močeh. V letu 2023 se je prvič uvedla izbira najboljšega igralca finalnega turnirja ali izbira MVP (angl. *Most Valuable Player*). Leta 2024 je, zraven tekem na parketu, potekalo tudi tekmovanje na tribunah, kjer so navijači tekmovali za naziv naj navijaške skupine. Študentske ekipe imajo možnost sodelovati na mednarodnem tekmovanju Euroijada, kjer dodatno krepijo sloves in ugled Univerze v Mariboru.

Krvodajalske akcije Študentskega sveta Univerze v Mariboru, ki so se začele izvajati leta 2005, so v letu 2025 praznovale 20. jubilej in tako postale eden izmed projektov Študentskega sveta Univerze v Mariboru z večletno tradicijo. Po težavnem obdobju med letoma 2020 in 2022 so akcije doživele preporod, kar je bilo razvidno iz letnega števila udeležbe študentov na akcijah. Po podatkih Rdečega križa Slovenije – Območno združenje Maribor se je akcije v letu 2022 udeležilo 59 študentov, v letu 2023 se je številka dvignila na 217, leta 2024 pa celo na 288 študentov.

V letu 2023 so na Študentskem svetu Univerze v Mariboru predstavili idejo o izvedbi športnega tekmovanja med slovenskimi univerzami. Tako je v novembru istega leta potekalo 1. Meduniverzitetno športno tekmovanje, kjer so se predstavniki več slovenskih univerz pomerili v nogometu, košarki in odbojki.

Za razvoj obštudijskih dejavnosti skrbijo tudi študentski sveti članic, ki vsako leto organizirajo več projektov. Vsebinsko so projekti izobraževalni, humanitarni, športni, zabavni, promocijski, udeležujejo pa se tudi raznih ekskurzij in konferenc doma in v tujini.

Študentski predstavniki so se leta 2020 soočili z do takrat še neznanim izzivom. Epidemija covida-19 je sprva delovanje študentskih svetov postavila v negotovo stanje, razmere pa so vse dejavnosti kmalu povsem ustavile. Študentski svetovi so svoje projekte v večini ponovno pričeli izvajati v živo v letu 2022. Oktobra 2020 so se študentski svetovi članic prvič volili digitalno. Na podlagi Sklepa o razpisu volitev v študentske svete članic in drugih članic Univerze v Mariboru, ki je bil izdan 7. oktobra 2020 so volitve potekale preko orodja Microsoft Teams. Nekaj več kot leto kasneje, novembra 2021, pa so volitve bile izvedene preko orodja Simply Voting. Volitve študentskih predstavnikov so novost doživele v letu 2023, ko je Volilna komisija univerze za volitve študentov odločila, da bo samopromocija kandidatov na volitvah dovoljena pod pogoji, zapisanimi v Sklepu o izvedbi volilne kampanje in volilnem redu za volitve v študentske svete članic in drugih članic Univerze v Mariboru.

V letu 2023 se je ponovno poudaril pomen izobraževanj za študentske predstavnike. Študentski svet Univerze v Mariboru je začel izvajati izobraževanja za študentske predstavnike, na katerih so študenti pridobili potrebna znanja za opravljanje funkcije predstavnika. Izobraževali so se na področju delovanja univerze, delovanja študentskih svetov, o postopkih habilitacij in pomenu podaje mnenja o pedagoški usposobljenosti ter s praktičnimi nasveti in obravnavanjem vprašanj, ki se lahko pojavijo v vsakdanu. Prodekani za študentska vprašanja so se izobraževali na tematskih kolegijih, na katerih so jih strokovnjaki seznanjali s tematiko zelenega prehoda, habilitacij in varstva osebnih podatkov.

V študijskem letu 2024/2025 je na Univerzi v Mariboru začel delovati institucionalni tutorski sistem, katerega namen je zagotavljati ugodnejše pogoje za aktivno vključevanje vseh študentov v univerzitetno življenje ter pomoč pri razreševanju

njihovih splošnih in specifičnih študijskih izzivov od vpisa na študijski program do zaključka študija. Pri pripravi Navodil o izvajanju tutorskega sistema na Univerzi v Mariboru (Univerza v Mariboru, 2023) so aktivno sodelovali študentski predstavniki.

3 Prihodnost študentskega predstavništva na Univerzi v Mariboru

Univerza v Mariboru že pet desetletij oblikuje akademsko in družbeno skupnost, v kateri so študenti njeni ključni soustvarjalci. Njihov glas je slišan in zastopan na vseh ravneh univerzitetnega delovanja, k čemur pomembno prispeva študentsko predstavništvo. Pogled v prihodnost kaže, da bo njegova vloga še naprej ključna za zagotavljanje kakovostnega študijskega in obštudijskega okolja.

3.1 Razvoj obštudijskih dejavnosti

Poleg akademskega razvoja pa mora univerza spodbujati tudi obštudijske dejavnosti. Kljub dosedanjim uspehom na področju obštudijskih dejavnosti je pričakovati, da se bodo študenti v prihodnje soočali z nekaterimi izzivi. Eden izmed večjih bo zagotavljanje zadostnih finančnih sredstev za delovanje študentskih svetov, ki za študente organizirajo različne obštudijske dejavnosti. Organizacija kakovostnih dogodkov, delavnic in projektov zahteva sredstva, ki so pogosto omejena.

Kulturni, športni, zabavni in izobraževalni projekti prispevajo k bogatejši izkušnji študentov in jih povezujejo v močno skupnost. Študentski sveti s svojimi projekti, ki jih organizirajo za študente, stremijo k pridobivanju kompetenc in znanj, inovativnosti ter mreženju, kar še dodatno krepi pripravljenost študentov na trg dela. Sodelovanje z lokalnim okoljem in gospodarstvom lahko prinese številne priložnosti za študente. Povečanje možnosti za prakse in sodelovanje na realnih projektih bo omogočilo pridobivanje izkušenj in olajšalo prehod iz akademskega sveta v kariero. Stroški nenehno naraščajo, zato bo treba poiskati nove načine za stabilno financiranje. V prihodnje bo ključno še tesnejše sodelovanje z univerzo in zunanjimi partnerji, da bi skupaj zagotovili dolgoročno vzdržnost in razvoj aktivnosti študentskih svetov.

Študentski sveti fakultet so financirani s strani Študentskega sveta Univerze v Mariboru, na podlagi vsakoletnega poziva, kar študentskim svetom omoči kakovostno izvedbo različnih dogodkov za študente. Univerza v Mariboru bo glede

na svojo strategijo in cilje tudi v prihodnje prepoznavala pomen močnega študentskega predstavništva in mu omogočila ustrezno podporo.

3.2 Celostna podpora študentom

Poleg omenjenega področja financiranja dejavnosti študentskih svetov pa je treba še naprej skrbeti za dobrobit študentov, tako na socialnem kot psihološkem področju. Študenti so srce univerze, vendar hkrati tudi ena najbolj ranljivih skupin. Mnogi se srečujejo s finančnimi izzivi, obsežnimi študijskimi obveznostmi in vprašanji duševnega zdravja. Študentsko delo, ki številnim omogoča preživetje, lahko ob prevelikih obremenitvah vpliva na njihov akademski uspeh. Zato bo pomembno, da univerza in širša skupnost še naprej zagotavljata podporo – v obliki novih kakovostnih študijskih programov in izobraževanj (vloga univerze in njenih fakultet), v obliki dodatnih štipendij (vloga države in lokalnih skupnosti), dostopnejših storitev za fizično in duševno zdravje (vloga zdravstvenih ustanov) ali večjih možnosti za uravnoteženo združevanje študija in dela (na kar lahko pomembno vpliva univerza).

3.3 Sodelovanje pri soupravljanju univerze in njenih fakultet

Sodelovanje študentskih predstavnikov z vodstvom univerze omogoča, da so potrebe in interesi študentov upoštevani pri sprejemanju pomembnih odločitev, enako na fakultetah. Študenti so aktivno vključeni v dogodke, okrogle mize in razprave, kar prispeva k njihovi osebni in akademski rasti. Pomembno je povezovanje študentskih svetov in študentov različnih fakultet, saj prav sodelovanje med prodekani študenti in študentskimi sveti fakultet ustvarja pozitivno dinamiko, kjer se izmenjujejo znanja, izkušnje in primeri dobrih praks. Prav tako je okrepljeno sodelovanje med predstavniki slovenskih univerz, kar omogoča boljše zagovorništvo pravic študentov na nacionalni ravni. Sodelovanje med univerzami bo še naprej omogočalo večjo mobilnost študentov in izmenjavo idej, kar neposredno prispeva k bogatejši študijski izkušnji. Poleg tega študentsko predstavništvo igra ključno vlogo pri zagotavljanju dodatnih priložnosti za osebni in profesionalni razvoj študentov. Organizacija delavnic, izobraževalnih dogodkov in družabnih srečanj študentom omogoča, da razvijajo kompetence, ki jim bodo koristile tudi po zaključku študija.

Študenti sodelujejo v različnih komisijah, organih univerze, študentskih svetovih fakultet, v postopkih evalvacij in akreditacij, tako državnih kot tudi mednarodnih, in pomembno prispevajo h kakovosti delovanje univerze in študijskih programov fakultet. V zadnjih letih je opazen upad interesa študentov po aktivnejših vlogah v komisijah in organih fakultet ter univerze. Treba je najti ustrezen način povečanja zanimanja študentov in spodbujanja razvoja odgovornosti pri študentih.

To nakazuje, da imajo študenti zelo odgovorno vlogo in jih univerza razume kot pomembne deležnike pri soodločanju in soupravljanju univerze. Pomembno je razumeti, da se prizadevanje za iskanje rešitev za izboljšanje študentskega standarda nikoli ne konča. Študentski predstavniki Univerze v Mariboru se morajo tako na univerzi kot izven nje vključevati v pogovore za okrepitev položaja študentov. Na nacionalnem nivoju (Svet Vlade RS za študentska vprašanja) se borijo za dostopnejše in boljše bivalne pogoje študentov, prilagodljive prehranske subvencije, dobre pogoje štipendiranja, enakost položaja študentov in druge ukrepe, ki bi lahko olajšali življenje študentov v času njihovega študija. Vse te spremembe pa lahko prispevajo k temu, da se lažje osredotočajo na svojo akademsko in osebno rast ter posledično prispevajo k razvoju in ugledu Univerze v Mariboru.

Ključno bo še naprej zagotavljati in ohranjati kakovost komunikacije med univerzo in njenimi študenti. Pomembno je, da so študenti jasno in pravočasno obveščeni o svojih pravicah in obveznostih, saj to prispeva k boljšemu razumevanju delovanja univerze ter omogoča boljše sodelovanje med vsemi deležniki. Digitalizacija in sodobni komunikacijski kanali ponujajo številne možnosti za izboljšanje dostopnosti informacij ter večjo povezanost celotne študentske skupnosti.

Za učinkovito delovanje študentskega predstavništva bo nujno nadaljevati s spodbujanjem sodelovanja med fakultetami in krepitevijo vezi med prodekani študenti. Večja povezanost omogoča hitrejšo reševanje izzivov in boljšo organizacijo skupnih projektov. Pomembno je tudi okrepiti sodelovanje s študentskimi predstavniki drugih univerz, tako v Sloveniji kot mednarodno. Izmenjava dobrih praks in skupno zagovorništvo študentskih pravic sta ključnega pomena za izboljšanje študentskega standarda.

Digitalizacija in tehnološki napredek ponujata nove možnosti za izboljšanje izobraževalnih metod in dostopa do znanja. Študentski predstavniki bodo imeli pomembno vlogo pri spodbujanju inovativnih pristopov k učenju ter prilagajanju univerzitetnega okolja sodobnim izzivom.

4 Zaključne misli o vlogi študentov ob 50. obletnici Univerze v Mariboru

Ob 50. obletnici Univerze v Mariboru lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je glas študentov slišan in dobro zastopan. Študentsko predstavništvo je skozi leta postalo steber univerzitetnega delovanja, ki skrbi, da so potrebe in interesi študentov ustrezno upoštevani. Prav tako se lahko v Sloveniji pohvalimo z izjemnim sistemom študentskega predstavništva, ki izkazuje odlične rezultate, saj so študenti vključeni v vodenje univerze in njenih fakultet. Prihodnost prinaša izzive, a tudi priložnosti za nadaljnji razvoj, zato je ključno, da se v prihodnosti še naprej spodbudi aktivno vključevanje vseh članov skupnosti – profesorjev, raziskovalcev in študentov. Le s skupnimi močmi lahko ustvarimo okolje, kjer se študenti ne le izobražujejo, temveč se razvijajo kot odgovorni posamezniki, pripravljeni na izzive prihodnosti.

Študentsko predstavništvo, s svojo vlogo v razvoju univerze, ostaja ključnega pomena, saj ne le da predstavlja študentske interese, ampak tudi aktivno sodeluje pri ustvarjanju inovativnih in trajnostnih rešitev za izzive, ki jih prinaša hitro spreminjajoči se svet. S tem bomo ustvarili univerzitetni prostor, kjer bodo študenti imeli priložnost za neomejen osebni in akademski razvoj, ob tem pa bodo lahko aktivno sooblikovali družbo, v kateri bodo živeli in delovali. V prihodnje bo tako še pomembneje, da ohranjamo ustvarjalni in konstruktivni dialog, ki bo zagotavljal nadaljnjo rast Univerze v Mariboru ne le kot izobraževalne institucije, ampak tudi kot prostor napredka, solidarnosti in inovacij. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da bo za uspešen razvoj Univerze v Mariboru ključna tudi prilagodljivost na spremembe v izobraževalnem okolju ter nenehno iskanje novih poti za vključevanje tehnologije in inovacij v izobraževalni proces. Univerza mora ostati odprta za nove ideje in pristope, ki bodo študentom omogočili dostop do najnovejšega znanja, raziskav in tehnologij. Le tako bo študentom zagotovljena konkurenčna prednost na globalnem trgu dela in možnost, da se razvijajo v ustvarjalne in usposobljene posameznike, ki bodo pripravljeni odgovarjati na izzive prihodnosti. V tem procesu bo sodelovanje vseh članov univerzitetne skupnosti še posebej pomembno, saj bo le s skupnimi močmi mogoče doseči dolgoročni uspeh in trajnostni razvoj.

Viri in literatura

- Bertoncelj, J., Gregorec, L., in Ribič, A. (2015). *40 let Univerze v Mariboru: 1975–2015*. Univerza v Mariboru.
- Bračič, V. (1984). *Prispevki za zgodovino visokega šolstva v Mariboru (začetno obdobje): izdano ob 25-letnici visokega šolstva v Mariboru*. Univerza v Mariboru.
- Bračič, V. (ur.). (1975). *Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru: 1961; Univerza v Mariboru: 1975*. Univerza v Mariboru.
- Čuš, F. (ur.). (2006). *Monografija Univerze v Mariboru 1993–2003*. Društvo univerzitetnih profesorjev Maribor.
- Darin, H. (ur.). (1979). *20 let visokega šolstva združenega v Univerzo v Mariboru*. Univerza v Mariboru.
- Kšela, T., Baškovič, C., Dolar, M., Koželj, J., Pungartnik, M., Setinc, L., Usar, I., Vodopivec, P., Zgonc, B., in Zlobec Jurčič, B. (ur.). (2024). *Zbornik o skupnosti študentov 1968–1974: prispevki za novejšo zgodovino*. Beletrina.
- Rebernik, M. (n. d.). *Od Freen/heellinga do prvega študentskega prorektorja*. CZPUVU, Center zaslužnih profesorjev in upokojenih visokošolskih učiteljev.
<https://www.verbaseniorum.si/aktivnosti/spominski-zapisi/miroslav-rebernik>
- Študentski svet Univerze v Mariboru. (2000). *Razpis študentskih projektor, Univerza v Mariboru*.
- Študentski svet Univerze v Mariboru. (2007). *Zapisknik X. redne seje Študentskega sveta Univerze v Mariboru z dne 15. marca 2007*.
- Študentski svet Univerze v Mariboru. (2009). *Zapisknik 9. redne seje Študentskega sveta Univerze v Mariboru z dne 10. februarja 2009*.
- Toplak, L. (ur.). (2000). *25 let Univerze v Mariboru*. Univerza v Mariboru.
- Univerza v Mariboru, Študentski svet. (2000a). *Dopolnitve Pravilnika o zagotavljanju sredstev in izvajanju programa študentskih interesnih dejavnosti Univerze v Mariboru*.
- Univerza v Mariboru, Študentski svet. (2000b). *Pravilnik o zagotavljanju sredstev in izvajanju programa študentskih interesnih dejavnosti*.
- Univerza v Mariboru, Študentski svet. (2001). *Deklaracija za pravice in dostop do izobraževanja v Republiki Sloveniji*.
- Univerza v Mariboru. (1995). *Statut Univerze v Mariboru*.
- Univerza v Mariboru. (2000). *Pravilnik o delovanju in sestavi študentskih svetov*.
- Univerza v Mariboru. (2001). *Sklep 9. redne seje Senata Univerze v Mariboru z dne 19. junija 2001*.
- Univerza v Mariboru. (2022). *Pravilnik o delovanju in sestavi študentskih svetov (uradno prečiščeno besedilo-UPB1)*.
- Univerza v Mariboru. (2022). *Sklep o razpisu volitev v študentske svete članic in drugih članic Univerze v Mariboru*.
- Univerza v Mariboru. (2022). *Spremembe in dopolnitve Pravilnika o delovanju in sestavi študentskih svetov*.
- Univerza v Mariboru. (2023). *Navodila o izvajanju tutorskega sistema na Univerzi v Mariboru, št. 012/N 6/2023/400-AG*.
- Univerza v Mariboru. (2023). *Statut Univerze v Mariboru (uradno prečiščeno besedilo-UPB14)*.
- Univerza v Mariboru. (2025). *Statut Univerze v Mariboru*.
- Ustava Republike Slovenije. (1991). *Uradni list RS*, (33/91).
- Zakon o visokem šolstvu (ZViS). (1993). *Uradni list RS*, (67/93).

